

Context històric en el treball social sanitari

Xavier Allué Martínez
Dolors Colom Masfret
Julio Villalobos Hidalgo

PID_00206183

Material docent de la UOC

Xavier Allué Martínez

Llicenciat en Medicina i Cirurgia a la Facultat de Medicina de la Universitat de Barcelona (1966) i especialista en Pediatria per la Universitat de Barcelona (1966-1968). Va rebre formació de postgraduat als EUA (becari Fulbright) a la Universitat d'Oklahoma (1968-1969) i al Quebec (Canadà) a la Universitat McGill de Mont-real (1971-1972). És màster en Antropologia de la medicina (1996) i doctor en Antropologia per la Universitat Rovira i Virgili (1997). Cap del Servei de Pediatria de l'Hospital Universitari de Tarragona Joan XXIII. És professor associat de la Facultat de Medicina de la Universitat Rovira i Virgili, des del 1984, i del Departament d'Antropologia, Filosofia i Treball Social de la mateixa universitat, des del 1996. Ha estat director mèdic de l'Hospital Universitari de Tarragona Joan XXIII (1992-1994). Ha estat ponent d'un gran nombre de cursos, taules rodones i conferències professionals. Té seixanta-dues publicacions científiques referenciades, més de vuitanta comunicacions científiques en congressos i reunions científiques i més de mil cent publicacions periodístiques en premsa escrita local i nacional. Ha escrit dos llibres com a autor únic i vint capítols de llibres, i ha traduït vuit llibres de l'anglès. És membre fundador de les societats de Vigilància Intensiva Pediàtrica i Pneumologia Pediàtrica de l'Associació Espanyola de Pediatria. Va ser president del Col·legi Oficial de Metges de les Illes Balears-Eivissa (1981-1983). Durant vuit anys ha estat vocal de la Junta Directiva de la Societat Catalana de Pediatria i actualment ho és de la Societat Espanyola de Pediatria Social.

Dolores Colom Masfret

Diplomada en Treball Social per la Universitat de Barcelona, va completar la seva formació en l'àmbit del treball social sanitari i en els serveis d'atenció al client amb estades, primer, al Bellevue Hospital Center of New York University a Nova York i, posteriorment, al Departament de Serveis Socials i el Departament de Medicina Comunitària, a la Divisió Internacional, del Mount Sinai Medical Center, també a Nova York. És investigadora, docent, consultora i assessora en l'àmbit social d'establiments sanitaris i sociosanitaris, i també en establiments residencials i serveis d'atenció a domicili. És escriptora, a més de sòcia fundadora de l'Institut de Serveis Sanitaris i Socials. És directora i editora de la revista *Agathos, Atención Sociosanitaria y Bienestar*.

Julio Villalobos Hidalgo

Doctor en Medicina i Cirurgia per la Universitat de La Laguna, enginyer industrial per l'Escola Tècnica Superior d'Enginyers Industrials de Barcelona, especialista en Medicina Intensiva, diplomad en Direcció d'Hospitals per l'Escola de Gerència Hospitalària del Ministeri de Sanitat i Consum, gerent d'organitzacions sanitàries públiques i privades, professor universitari i d'escoles de negocis, i consultor internacional.

L'encàrrec i la creació d'aquest material docent han estat coordinats pel professor: Francesc Xavier Medina Luque (2013)

Primera edició: octubre 2013

© Xavier Allué Martínez, Dolores Colom Masfret, Julio Villalobos Hidalgo

Tots els drets són reservats

© d'aquesta edició, FUOC, 2013

Av. Tibidabo, 39-43, 08035 Barcelona

Disseny: Manel Andreu

Realització editorial: Oberta UOC Publishing, SL

Cap part d'aquesta publicació, incloent-hi el disseny general i la coberta, no pot ser copiada, reproduïda, emmagatzemada o transmesa de cap manera ni per cap mitjà, tant si és elèctric com químic, mecànic, òptic, de gravació, de fotocòpia o per altres mètodes, sense l'autorització prèvia per escrit dels titulars del copyright.

Continguts

Mòdul didàctic 1

De l'ajuda filantròpica al malalt i la seva família a l'ajuda del treball social sanitari

Dolors Colom Masfret

1. Revisió bibliogràfica sobre els antecedents i els orígens del treball social sanitari
2. Abans del 1900, des del treball social sanitari
3. Abans del 1900, altres professionals capdavanters que van donar suport de manera indirecta al treball social sanitari
4. Abans del 1917, des del treball social sanitari
5. Abans del 1917. Altres professionals que van donar suport al treball social sanitari
6. Després del 1917, des del treball social sanitari
7. El nostre passat recent a l'Estat espanyol: la introducció del treball social sanitari en la institució sanitària
8. La segona meitat del segle XX: els treballadors socials sanitaris a l'Estat espanyol

Mòdul didàctic 2

Els orígens i la necessitat de l'ésser humà de cuidar-se. El jurament hipocràtic

Xavier Allué Martínez

1. Salut-malaltia-atenció
2. L'atenció a l'infortuni
3. La professionalització de les cures
4. Hipòcrates i les seves doctrines
5. Els aforismes
6. La responsabilitat del professional
7. El compromís ètic
8. La declaració de Ginebra, 1948
9. Codi de Londres

Mòdul didàctic 3

Models sanitaris occidentals i orientals

Xavier Allué Martínez

1. El model biomèdic hegemònic
2. Les bases de la biomedicina
3. La pràctica assistencial en biomedicina
4. De la medicina individualitzada a la medicina col·lectiva. La salut pública
5. Els àmbits assistencials en el model hegemònic
6. Les anomenades *medicines alternatives* (MAC, medicines alternatives i complementàries)

7. L'autoatenció (de la legítima a la marginada)
8. La farmàcia
9. Medicina pública i medicina privada

Mòdul didàctic 4

Models de treball social sanitari. La gestió i la clínica

Dolors Colom Masfret

1. Teories i aproximacions principals en què es desenvolupen els diferents models de treball social sanitari
2. El treball social sanitari projectat en els models de gestió i de clínica
3. Discussió i reflexió final

Mòdul didàctic 5

El treball social sanitari en les societats del segle XXI. Mitjans de comunicació

Dolors Colom Masfret i Julio Villalobos Hidalgo

1. Les organitzacions sanitàries del futur
2. El treball social sanitari del futur
3. Dimensions per a definir els reptes bàsics del treball social sanitari
4. El treball social sanitari en la societat de les tecnologies de la informació i la comunicació. El futur i el desenvolupament de competències
5. Els reptes generals en el treball social sanitari del futur
6. Els treballadors socials sanitaris del futur i els pilars de l'acció professional
7. Línies estratègiques bàsiques per a assolir els reptes i establir les bases del treball social sanitari del futur
8. La innovació en el treball social sanitari
9. La premsa i els mitjans de comunicació

Bibliografia

Referències bibliogràfiques citades en el text

E. L. Menéndez. "Familia, participación social y proceso salud/enfermedad/atención. Acotaciones desde las perspectivas de la antropología médica".

F. J. Mercado i altres (comp.) (1993). *Familia, salud y sociedad* (pàg. 130-162). Mèxic: Universidad de Guadalajara.

O. Cassasas i altres (1990). *Diccionari enciclopèdic de medicina*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, ACMCB.

Allué, X. (1999). *Urgencias, abierto de 0 a 24 horas. Factores socioculturales en la oferta y la demanda de las urgencias pediátricas*. Saragossa: Mira Editores.

X. Allué (2003). "La competencia cultural de los médicos de asistencia primaria". *Revista Valenciana de Medicina de Familia* (pàg. 38-44). XV Congrés de la Societat Valenciana de MFiC, Llibre de ponències. Peníscola.

P. M. F. Nogier (1977). *Introducción práctica a la auriculoterapia*. Mallorca. ISBN 84-400-3717-1.

C. Geertz (1993). *Local knowledge*. Londres: Fontana Press.

Altres fonts i referències per a informació ulterior

Aquest text s'ha elaborat a partir de diverses fonts bibliogràfiques, però la utilitat de les quals ho és únicament per a l'autor. L'univers dels models sanitaris es tracta en la bibliografia d'una manera notablement dispersa i no ens atrevim a donar referències que puguin ser útils a l'estudiant d'aquest postgrau i que siguin assequibles, comprensibles o útils. A fi d'ampliar o aclarir dades i conceptes, recomanem repassar els articles de la Wikipedia dedicats als temes dels epígrafs, ja que una bona part d'aquests articles estan ben escrits i actualitzats. I, a més a més, com que estan disponibles en línia, és fàcil revisar-los mentre es treballa.

No obstant això i lamentablement, ens referim a la Wikipedia en anglès, ja que els textos de la Wikipedia en espanyol o la Viquipèdia (en català) deixen molt a desitjar, quan existeixen. Les referències serien com les següents:

Medicines alternatives i complementàries: http://en.wikipedia.org/wiki/Alternative_medicine

Glossari de medicines alternatives: http://en.wikipedia.org/wiki/Glossary_of_alternative_medicine

Medicina ayurvèdica o ayurveda: <http://en.wikipedia.org/wiki/Ayurveda>

Osteopatia i medicina osteopàtica: http://en.wikipedia.org/wiki/Osteopathic_medicine

Medicina tradicional xinesa: http://en.wikipedia.org/wiki/Traditional_chinese_medicine